

A szakmai programkövetelmény és a képzési program kapcsolata

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara megbízásából

készítette:

Rettegi Zsolt

Lektor:

Csányi Róbert

Budapest

2017. augusztus

Bevezető

A szakmai programkövetelmény (alkalmazott rövidítése: SZPK), a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. tv. (továbbiakban: Fktv.) hatályba lépésével került a képzési program (alkalmazott rövidítése: KP) fejlesztésének fókuszába. A szakmai programkövetelmény célja az Fktv. 18. § (1) bekezdés alapján a támogatott vagy nem támogatott egyéb szakmai képzésekre (amennyiben a felnőttképzést folytató jogalany a képzést az Fktv. alapján szervezi) vonatkozó egységes követelményrendszer kialakítása.

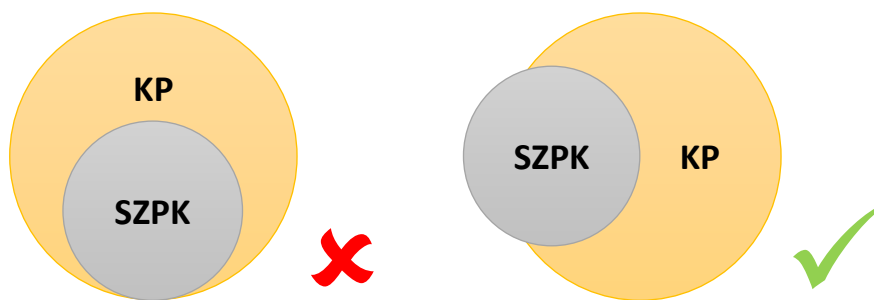
A programkövetelmény az egyéb szakmai képzések esetében lényegében az OKJ-s képzések világából már ismert szakmai és vizsgakövetelményekkel hozható párhuzamba. A képzési tartalomfejlesztésnek azt az állomását jelenti, amikor a képzési célok, célrendszer ismeretében meghatározásra kerülnek a képzés kimeneti követelményei, a bemeneti feltételek alapján azonosított célcsoport és arra vonatkozóan körvonalazódnak az elképzelések, hogy az adott követelményszint mely képzési formában, s várhatóan milyen időráfordítással érhető el.

Ilyen módon a képzési tartalomfejlesztés logikai rendszerében a programkövetelmény a következő módon helyezkedik el:

Ezen a ponton meg kell jegyezni, hogy a programkövetelmény semmi esetre sem jelenti a tervezett felnőttképzési tevékenység teljes tartalmi kidolgozását, annak megválaszolását, hogy konkrétan „mit tanítsunk?”. Továbbá arra se ad választ – kivéve a záró beszámoló elvárását – hogy a képzés tartalmi követelményeinek teljesüléséről milyen teljesítményértékelési móddal győződjön meg a felnőttképzést folytató intézmény. A szakmai programkövetelmény – az egységes követelményrendszer szerinti funkciója alapján – a képzési programnak az a része, amely a képzési követelményeket határozza meg.

A szakmai programkövetelmény és a képzési program viszonyában meg kell jegyezni, hogy a két dokumentum között, azok céljából és tartalmából következően számos tartalmi átfedés van, illetve lehetséges. Ugyanakkor a teljes tartalmi megfeleltetés egyik dokumentum javára sem áll fenn. A szakmai programkövetelmény tartalma nem részhalmaza a képzési program tartalmának. Sokkal inkább úgy lehet a két dokumentumot egymás viszonyában szemlélni, hogy vannak közös, önmagukban és egymás viszonyában is meghatározó részei, amelyek az egyéb szakmai képzések vonatkozásában szervesen kapcsolódnak egymáshoz. A két entitás mégis lényegében különbözik, s mindkét dokumentum tartalmaz olyan elemet, amely a másik dokumentumnak nem része.

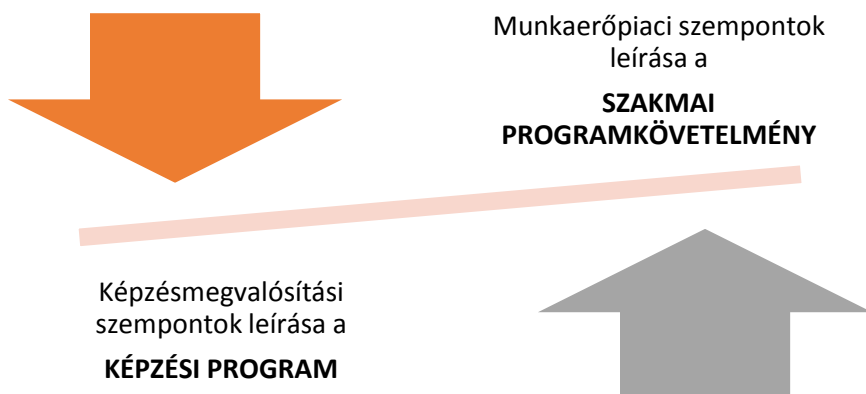
1. ábra: A szakmai programkövetelmény és a képzési program tartalmi átfedése

A tartalmi átfedés az ábra szerint szimmetriát mutat, azonban a valóságban a szakmai programkövetelménynek lényegesen kisebb az a tartalmi kiterjedése, amely a képzési programnak nem része vagy a képzési programban nem érvényesül. Lényegében csak a munkaerőpiaci indokoltág tekinthető teljesen specifikus tartalomként a két dokumentum vonatkozásában a szakmai programkövetelmény javára.

A szakmai programkövetelmény és a képzési program legfontosabb azonosságainak egyike az egyén teljesítménypotenciáljának kifejezése. Ez a képzési programban a kompetenciák, a szakmai programkövetelményben a tanulási eredmények meghatározásában fejeződik ki. Ami ezt az azonosságot lényegi különbséggé teszi, az a teljesítménypotenciál szemléleti megközelítése.

A szakmai programkövetelmény, s ennek részeként a szakmai követelmények között meghatározott tanulási eredmények leírása is munkaerőpiaci megközelítésen alapul. A szakmai programkövetelményben a tanulási eredmények leírása azt fejezi ki, hogy az adott szakmai tevékenységet végző munkavállalóval szemben milyen követelményeket támaszt a munkaerőpiac, mit és milyen szinten kell ismernie, mit kell tudnia végrehajtani, milyen tulajdonságokkal, belső irányultsággal kell rendelkeznie, s milyen önállósági szinten kell a tevékenységeit elvégezni. S nem azt határozza meg a szakmai programkövetelmény, hogy ezen követelmények szerinti tudáseredményhez milyen résztudások, illetve milyen ismeretsajátítási folyamat tartozik. A szakmai programkövetelmény arra ad szabályozó tartalmakat, hogy ezen követelményekre milyen képzési keretfeltételek között juthat el az egyén (pl. a képzés bemeneti követelményei, formája, óraszama).

A képzési program a munkaerőpiaci követelményeket, mint külső követelménytámasztást veszi alapul, amelyek leginkább a képzési célban, illetve a képzéssel megszerezhető kompetenciákban fejeződnek ki. A képzési program azonban nem csak a célt, mint a munkaerőpiaci követelmények által megkívánt eredményállapotot írja le, hanem a követelmények teljesítésére történő felkészítés folyamatát, illetve a folyamat elemeit, követelményeit.

2. ábra: A szakmai programkövetelmény és a képzési program szemléleti megközelítése

Tartalomfejlesztési alapelvek a képzési program kidolgozása során

A képzési programok kidolgozottsági szintje

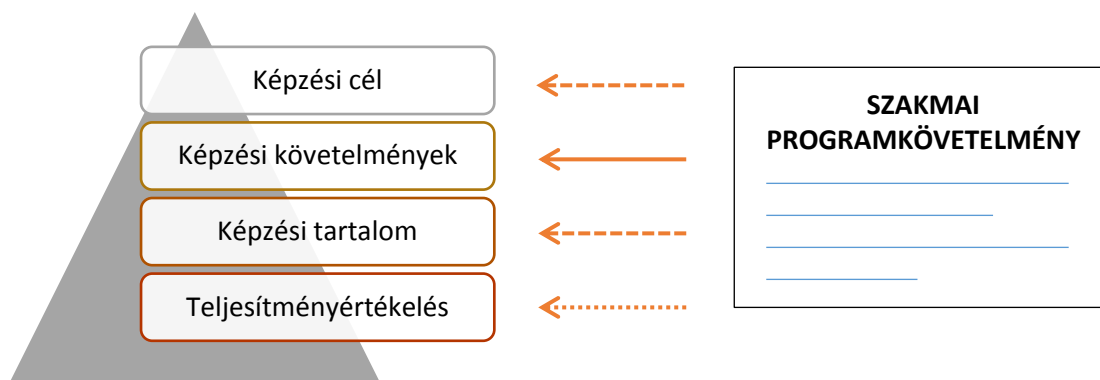
1. Sillabusz,
amely a képzés megvalósításával kapcsolatban csak a leglényegesebb információkat tartalmazza, az egyes tartalmi elemeket jellemzően felsorolásszerűen rögzíti. Ez a fejlesztési szint akkor elegendő, ha a képző a saját maga által megfogalmazott és megvalósított képzések programját készíti el. A képzési programban – részletesen – nem szabályozott tartalmak tekintetében a biztonságot és a tévedhetetlenséget ebben az esetben maga a képző személye adja.
2. Program,
amely a képzés megvalósításával kapcsolatban minden lehetséges információt rögzít, azonban az egyes tartalmak analitikus kifejtése erre a programalkotási szintre általánosan nem jellemző, illetve ha meg is jelenik ez a tartalmi mélység, annak más szempontokhoz való kapcsolódása nem minden esetben fejeződik ki a programban. Ez a fejlesztési szint jellemzi a minősítési rendszerek képzési programjait. Ebben az esetben a képző személy szerepe a képzési program tartalmát tekintve lényegesen kisebb, gyakorlatilag elenyésző. A képzés minden lényegi eleme azonosítható a képzési program leírt szabályozásával.
3. Curriculum,
amely a képzés megvalósításával kapcsolatban minden lehetséges információt rögzít, az egyes tartalmi elemek analitikus mélységben kidolgozottak, a képzés tartalma tematika szinten kifejtésre kerül, s a legkisebb tematikus egységekre lebontva kidolgozottak a képzés megvalósításának személyi és tárgyi feltételei, a megvalósítás módszerei, a képzési tartalmak elsajátításához szükséges tananyag és minden olyan feltétel, amely a képzés megvalósítását befolyásolja. Ez a fejlesztési szint jellemzi azokat a képzéseket, ahol egyetemesen és minden képzőre kiterjedően azonos feltételek szerinti képzésmegvalósulást kíván az adott képzési rendszer. Ez lehet állami képzési rendszer, de lehet valamely szakterület – jellemzően licence vagy franchise alapú – képzési rendszere.

A jogalkotói szándék érvényre jutása érdekében indokolt, hogy a szakmai programkövetelmény alapú képzési programok kidolgozása curriculum szinten történjen.

A képzési programkidolgozás logikai vázlata

A képzés fő szerkezeti elemeinek meghatározása

Minden képzési program leglényegesebb tartalmi váza a cél/követelmény/tartalom/mérés-értékelés szakmai összefüggésrendszere. A szakmai programkövetelmény már ezen a szinten megjelenik a képzési programalkotás folyamatában.

3. ábra: A képzési programfejlesztés fő lépései és a szakmai programkövetelmény

Ezek a szempontok adják a képzési program lényegét, ezek egyértelműségén, pontos megfeleltethetőségén és egymás közötti összefüggésén, valamint ellentmondás-mentességén múlik egy adott képzési program minősége, megfelelősége. Alapvető tehát, hogy ezek a szempontok stabilak legyenek, s a képzési programfejlesztés során végig iránytűként határozzák meg minden más szempont kidolgozását.

A szakmai programkövetelmény ezekre a fő tartalmi elemekre közvetlen és közvetett módon egyaránt hatással van. Ez azt jelenti, hogy a szakmai programkövetelmény alapú képzési programfejlesztés során a kezdeti lépésektől már figyelembe kell venni a szakmai programkövetelményben rögzített információkat.

A képzés fő szerkezeti elemein túli feltételek meghatározása

Ez az előző pontban fel nem sorolt valamennyi tartalom meghatározását jelenti. Ezeknek a pontoknak a kidolgozási sorrendje lényegében tetszőleges. A megfelelő tartalom kidolgozás során azonban nem szabad elfelejteni, hogy a szakmai programkövetelmény nem csak a képzési program fő szerkezeti elemeihez kapcsolódik szorosan, hanem további tartalmi elemekhez is ad közvetlen vagy közvetett tartalmat, figyelembe veendő szempontot.

A szakmai programkövetelmény és a képzési program tartalmi kapcsolata

Az Fktv. 12.§ (2) bekezdés b) pontja követelményként határozza meg, hogy az engedélyezett egyéb szakmai képzések képzési programja szakmai programkövetelmény alapján kidolgozott képzési program lehet.

A képzési program az 1. § (2) bekezdés b) és c) pontjában foglalt képzés megvalósítására irányuló kérelem esetén a felnőttképzési szakmai programkövetelmények vagy nyelvi programkövetelmények nyilvántartásában szereplő program alapján kidolgozott képzési program lehet.

Első lépésben tekintsük át, hogy a szakmai programkövetelmény mely tartalmi elemei jelennek meg közvetlenül vagy közvetve a képzési programban. Tartalomfejlesztési szempontból ezt a szempontot kell alkalmazni, s amikor a külső előírások a képzési program alkotása során figyelembe lettek véve, ahhoz képest kell a képzési program további elemeit meghatározni.

Fktv. 18. § (4) alapján a szakmai programkövetelménynek tartalmaznia kell	Az információ felhasználása a képzési programban
a szakmai programkövetelmény megnevezését	Közvetlen, a képzés megnevezéséhez kapcsolódóan.
annak az OKJ-ban szereplő szakmacsoportnak a megjelölését, amelybe a programkövetelmény besorolható	Nem kötelező elem, de javasolt a szerepeltetése.
a programkövetelménynek az Európai Képesítési Keretrendszerhez kapcsolódó Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintjének meghatározására és besorolására vonatkozó megjelölését	Nem szükséges, de az érdeklődők tájékoztatásának része lehet.
a szakmai végzettség jellegétől függően a képzés megkezdéséhez szükséges bemeneti kompetenciákat, az iskolai és a szakmai előképzettséget, az egészségügyi alkalmassági követelményeket, valamint az előírt gyakorlatot	Közvetlen, amely kiegészülhet a képző egyedi követelménytámasztásával.
a szakmai végzettséggel ellátható legjellemzőbb tevékenység vagy munkaterület rövid leírását	Közvetett, a kompetenciák meghatározásánál.
a szakmai végzettség megszerzéséhez szükséges képzés képzési formától függő minimális és maximális óraszámát	Közvetett, a képzési idő meghatározásánál.
a szakmai követelmények leírását	Közvetlen, a kompetenciák és/vagy a tananyagegységek tartalmának meghatározásánál.
a szakmai végzettség jellegétől függően az elméleti és gyakorlati képzési idő arányát	Közvetlen, a képzési idő meghatározásánál.
a szakmai végzettség megszerzését igazoló dokumentum kiadásának feltételeit	Közvetett, a megengedett hiányzás, illetve a teljesítményértékelési rendszer meghatározásánál.

A szakmai programkövetelményből kiinduló képzési programfejlesztéshez hozzá tartozik, hogy a képzési programfejlesztés iterációs folyamat. A képzési programnak minden eleme összefügg más elemekkel, ezért bármely ponton elhatározást tesz a képzési program alkotója, annak hatását a képzési program további elemeire minden esetben ellenőrizni kell. Ebből adódik, hogy a szakmai programkövetelmény elemeiből közvetetten felhasznált tartalmak az első felhasználási változathoz képest módosulhatnak a képzési programfejlesztés során.

A tartalomfejlesztés ideális lépéseivel némiképp ellentétes fejlesztési folyamat is megfigyelhető a gyakorlatban. A képzésfejlesztés sok esetben a képzési tevékenység értékesítési adottságaiból indul ki. Vagy egyszerűen abból az alapállásból, hogy nem a teljes tartalomfejlesztési folyamatot, illetve annak lépéseit gondolja át a fejlesztő, hanem kiindulási pontként a „termékdokumentumot”, jelen esetben a képzési programot tekinti.

Ezt a szemléleti megközelítést segíti a következő táblázat, amelyben nem a szakmai programkövetelmény, hanem a képzési program elvárt tartalmi elemei adják a kiindulási pontot. A táblázatban összefoglalásra került, hogy egyéb szakmai képzés esetén az Fktv. szerinti képzési program tartalmi elemei milyen információforrásból, fejlesztési inputból származtathatók. A teljesség érdekében a külső dokumentumok megjelölésénél szerepel a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 393/2013 (XI. 12.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm.r.) is.

Azok az esetek, amikor a külső előíró dokumentum konkrét tartalmat nem, csak szabályozási elvet vagy keretfeltételt határoz meg, „~” jellel kerültek azonosításra.

Fktv. 12. § (1) A képzési programnak tartalmaznia kell	Információforrás
a) a képzés megnevezését	SZPK
a képzési program nyilvántartásba vételét követően a képzés Fktv. 5. § (1) bekezdés b) pontjában szereplő nyilvántartásba vételi számát,	Engedéllyel rendelkező képző intézmények programjainak nyilvántartása
b) a képzés során megszerezhető kompetenciát	(~) SZPK
c) a képzésbe való bekapcsolódás feltételeit	SZPK, képző intézmény
a képzésben való részvétel feltételeit	SZPK, képző intézmény
a képzés célját	képző intézmény / ~SZPK
a képzés célcsoportját	képző intézmény / ~SZPK
d) a tervezett képzési időt,	~SZPK, képző intézmény
e) az 1. § (2) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti képzés esetén a képzés egyéni felkészítés, csoportos képzés, távoktatás szerinti formájának megjelölését,	SZPK, képző intézmény

Fktv. 12. § (1) A képzési programnak tartalmaznia kell	Információforrás
f) a tananyag egységeit, azok célját, tartalmát, terjedelmét és a tananyagegységekhez rendelt elméleti és – ha a tananyagegység tartalmaz gyakorlati képzést – a gyakorlati óraszámot,	SZPK, képző intézmény
g) a maximális csoportlétszámot,	~Korm.r., képző intézmény
h) a képzésben részt vevő teljesítményét értékelő rendszernek – az 1. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt képzés esetén a modulzáró vizsgákat is tartalmazó – leírását,	SZPK, képző intézmény
i) a képzésről, a képzés egyes tananyagegységeinek elvégzéséről szóló igazolás kiadásának feltételeit,	SZPK, képző intézmény
j) a képzési program végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, valamint a képzéshez kapcsolódó egyéb speciális feltételeket és ezek biztosításának módját.	~Korm.r., képző intézmény

Képzési program kidolgozása szakmai programkövetelmény alapján

A képzési program kidolgozása szakmai programkövetelmény alapján – az általános elveket leíró fejezetnek megfelelően – közvetlen adaptációs szempontok mentén lehetséges. Ennek ki kell egészülnie a képzésfejlesztő saját tartalomfejlesztési elgondolásaival, illetve az egyéb jogszabályi követelmények figyelembe vételével.

A szakmai programkövetelmény alapú képzésfejlesztés bemutatása konkrét példa végigvezetésével kerül leírásra. A példa szerinti szakmai programkövetelmény egyetlen modulból áll, de a modul feldolgozására vonatkozó elvek a több modulból álló szakmai programkövetelmények esetén is érvényesek. A példához alapul vett szakmai programkövetelmény a SzPk-00112-16-02 3 03 2 /1 – Betanított szociális segítő.

A példa kiválasztásánál szempont volt, hogy a modulon belül a szakmai követelmények tanulási eredmény alapú leírása önmagában is összetett, többféle tartalomszervezésre is lehetőséget ad. Továbbá a tanulási eredmények leírása átfogó, annak a további tartalomanalitikája bizonyosan szükséges a képzési programfejlesztés során.

A képzés megnevezése

Közvetlen jogszabályi előírás nem vonatkozik arra, hogy a képzést milyen módon kell elnevezni szakmai programkövetelmény felhasználása esetén. Irányadó szabályok azonban levezethetők egyrészt a jogszabály szellemiségéből, másrészt fogyasztóvédelmi elvekből.

A képzési program a képzésszervezés folyamatában a vevők tájékoztatását is célozza. Ez kiderül az Fktv. tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó előírásaiból (Fktv. 17. § b) pontja, miszerint a felnőttképzést folytató intézmény köteles a felnőttképzési tevékenységére vonatkozó tájékoztatóhoz, valamint a képzési programhoz való hozzáférést az ügyfelek, valamint az OKJ szerinti szakképesítések és egyéb szakmai képzések esetén az OKJ-ban szereplő szakmacsoport szerinti szakképesítésért felelős miniszter részére folyamatosan biztosítani.

Rendszerelméleti és fogyasztóvédelmi szempontok alapján is a képzés elnevezésének szoros kapcsolatban kell állnia a szakmai programkövetelmény elnevezésével, amelynek a következő követelményeket kell kielégítenie a felnőttképzési szakmai programkövetelmények nyilvántartásba vételének követelményeiről és eljárási rendjéről, valamint a szakmai végzettség megszerzésének igazolásáról szóló 59/2013. (XII. 13.) NGM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján:

A szakmai programkövetelmény megnevezése

- tartalmazza a megszerezhető szakmai végzettség megnevezését,
- megfelel a tisztességes tájékoztatás követelményeinek, nem megtévesztő és alkalmas a képzéssel megszerezhető kompetenciák alapján a legjellemzőbb tevékenység, munkaterület azonosítására,
- összhangban van a szakmai végzettséggel ellátható legjellemzőbb tevékenység, munkaterület leírásával,
- segíti a munkaadót a szakmai végzettséggel legjellemzőbben betölthető munkakörök beazonosításában, és
- a munkavállaló tájékoztatását szolgálja a szakmai végzettséggel megszerezhető kompetencia tartalmára és hasznosítására vonatkozóan.

A hivatkozott jogi szabályozás kétféle elnevezést említ. A szakmai programkövetelmény és a szakmai végzettség megnevezését. A kettőről azt a viszonyt határozza meg, hogy a szakmai programkövetelmény megnevezésének tartalmaznia kell a szakmai végzettség elnevezését. A két megnevezés a szakmai programkövetelmények nyilvántartásában el is különül egymástól, azonban a legjellemzőbb az a megoldás, hogy a két megnevezés – ahogy a példánk esetében is – azonos. Eltérés a két elnevezés között akkor fordul elő, amikor a szakmai programkövetelmény elnevezése a szakmai végzettség feladatellátási célját írja körül (pl. „Elektrosztatikus feltöltődésekből adódó gyártási problémák feltárása és kezelése” szakmai programkövetelmény megnevezésen belül a szakmai végzettség megnevezése az ESD koordinátor).

Figyelembe véve a képzési program tájékoztatásban betöltött szerepét, a képzés címének egyértelműen utalnia kell a képzés céljára, tartalmára. Ebben a tekintetben a szakmai programkövetelmény megnevezésével hordoz azonos tulajdonságokat. A képzés iránt érdeklődők tájékoztatása, illetve a nyelvi tartalomhelyesség biztonsága érdekében az adja a helyes megoldást, ha az Fktv. szerinti egyéb szakmai képzés elnevezése megegyezik a szakmai programkövetelmény szerinti szakmai végzettség megnevezésével.

A képzés felépítése, a képzési tananyagegységek kialakítása

A szakmai programkövetelmények moduljainak sajátossága

A képzési program tartalmi szerkezetének kialakításánál irányadó a szakmai programkövetelmény modulszerkezete. Azonban egyértelmű, illetve minden egyes képzési programfejlesztésre alkalmazható általános szabályszerűség nincs ebben a tekintetben. Ennek oka abban keresendő, hogy a szakmai programkövetelmény moduljainak kialakítását két szempont vezérelheti.

1. A modulok legyenek minél kisebb tartalmi kiterjedésűek.

A megoldás jellemző motivációja, hogy így a kialakított modulok esetleges felhasználhatósága más szakmai programkövetelményekben könnyebb legyen. A másik ok, ami a „kisebb” modulok kialakítása felé mutat, az a képzési tartalmak éles elválasztásának szándéka.

2. A modulok legyenek minél nagyobb tartalmi kiterjedésűek.

A megoldás jellemző motivációja, hogy ebben az esetben a képzési programban elegendő az egymástól függetleníthető tartalmak elválasztása. Így a képzési program fejlesztőjének lényegesen nagyobb szabadsága van pl. a függetlenített témakörök óraszámarányainak kialakítására. De lehet az is szándék, hogy így nehezebben lehet egy kidolgozott modult „átvenni”, ezáltal rokon szakmai végzettségeket az elfogadott szakmai programkövetelmény alapján kialakítani.

Az Fktv. által megkövetelt képzési programszerkezet

A képzés fő szerkezeti elemeinek kialakítására az Fktv. két fogalmat azonosít, a modult és a tananyagegységet, amelyek közül a tananyagegységet nevesíti a képzési program kötelező tartalmi elemeként. Az Fktv. 12. § (1) f) pontja értelmében a képzési programnak tartalmaznia kell a tananyag egységeit, azok célját, tartalmát, terjedelmét és a tananyagegységekhez rendelt elméleti és – ha a tananyagegység tartalmaz gyakorlati képzést – a gyakorlati óraszámot.

A modul és a tananyagegység

Annak érdekében, hogy az Fktv. által elvárt tartalmi szerkezet egyértelműen kialakított legyen a képzési programban, fontos a tananyagegység és a modul egymáshoz való viszonyának értelmezése.

Az Fktv. 2. § 22. pontja szerint a modul: a képzési program olyan képzési tananyagegysége, amely egy logikailag összetartozó ismeretanyagnak önállóan kezelhető, meghatározott személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező, mérhető kimenetű, önállóan is tanítható része, amely további tananyagegységekre bontható, és a modul ismeretanyagának elsajátítását követően a képzésben részt vevő személy képes lesz az ismereteket, készségeket, képességeket, tulajdonságokat meghatározott szinten alkalmazni, illetve további tanulmányai során felhasználni.

Az Fktv. 2. § 24. pontja szerint tananyagegység: a képzési program felépítését adó, önálló tartalommal bíró képzési egység.

Ez azt jelenti, hogy a tananyagegység a képzési tartalom tekintetében önálló tartalommal, tehát belső kifejtéssel rendelkezik. E mellett olyan terjedelmű képzési tartalomról van szó, amely szervezési tekintetben is önállóan tekinthető szerkezeti elemeként is felfogható. De nem kell feltétlenül kielégítenie a modul fogalom meghatározása alapján azt, hogy a tananyagegység „önállóan kezelhető, meghatározott személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező, mérhető kimenetű, önállóan is tanítható része” legyen a képzési programnak. Tehát adott esetben több tananyagegység képezhet mérés-értékelési szempontból, illetve a személyi és tárgyi feltételek biztosítása szempontjából egy egységet.

A szakmai programkövetelmény modul és a képzési tananyagegység viszonya

Az előbbi alcímeknél szereplő tartalmak következménye, hogy a szakmai programkövetelmény moduljának olyan képzési egységet kell képviselnie a képzési programban, amely kielégíti az önálló szervezés és tartalomképviselet elveit, ami a modul.

Adott esetben, ha a szakmai programkövetelmény moduljai „kisebb tartalmi kiterjedésűek”, úgy – képzésszervezési fő elemként – közvetlenül megfeleltethetők a képzési program tananyagegységeivel. Amennyiben viszont a szakmai programkövetelmény modulja(i) „nagyobb tartalmi kiterjedésű”, úgy – képzésszervezési fő elemként – több tananyagegységre bontható, amely felosztás a képzési programfejlesztés feladata, illetve lehetősége.

Tananyagegységek kialakítási lehetőségei gyakorlati példa alapján

A példaként kiválasztott „Betanított szociális segítő” ebben a vonatkozásban öt alternatívát is mutat a tananyagegységek kialakítására, s ennél több alternatíva gyakorlatilag nem is létezik. A szakmai programkövetelmény tanulási eredményeinek leírása az 1. sz. mellékletben szerepel. Itt a szakmai tartalmak nyolc sorban kifejtett tanulási eredményei hivatkozással kerülnek megjelenítésre az alábbi módon:

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség, autonómia
T1	K1	A1	F1
T2	K2	A2	F2
T3	K3	A3	F3
T4	K4	A4	F4
T5	K5	A5	F5
T6	K6	A6	F6
T7	K7	A7	F7
T8	K8	A8	F8

Tananyagegységek kialakítása az ismeretsajátítás területei szerint

Ebben az esetben a képzés klasszikus módon elméleti és gyakorlati képzésre tagozódik. Az elméleti képzés része lesz a „Tudás” oszlopában szereplő tanulási eredmények összessége, valamint az „Attitűd” és a „Felelősség, autonómia” területek elméleti képzéssel szolgálható elemei. A gyakorlati képzés része pedig a „Képesség” oszlopában szereplő tanulási eredmények összessége, valamint az „Attitűd” és a „Felelősség, autonómia” területek gyakorlati képzéssel szolgálható elemei.

A példa szerinti szakmai programkövetelmény első sora:

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség, autonómia
Ismeri a szociális segítő tevékenység végzéséhez szükséges alapfogalmakat.	Képes kommunikációt folytatni a szociális segítő tevékenységgel kapcsolatban. A szociális segítő munkavégzés közben érthetően kommunikál azokkal a személyekkel, akikkel a tevékenység végzésekor kapcsolatba kerül.	Érdeklődik a szociális segítő tevékenységek iránt. Átérti a szociális segítő felelősségét. Szakmai ismeretszerzése és tevékenysége során törekszik az együttműködésre és az önállóságra. Kommunikációja közben törekszik a különböző társadalmi csoportokkal szociális érzékenységet kifejező módon kommunikálni.	Önállóan szerzi meg új ismereteit a szociális segítő tevékenység végzése érdekében.

A tanulási eredmények értelmezésével kialakítható a példaként vett szakmai követelmény leírás elméleti és gyakorlati képzésre bontott tartalma a következők szerint:

- Elméleti képzés:
 - o A szociális segítő tevékenység végzéséhez szükséges alapfogalmak
 - o A szociális tevékenységek összefoglaló jellemzői
 - o A szociális ellátórendszer, illetve a szociális tevékenységek
 - o Mikor, hogyan segítsünk?
 - o A helytelen segítség következményei
 - o ... + a további tanulási eredmények elméleti képzésbe illeszthető tartalmai
- Gyakorlati képzés részeként:
 - o A szociális segítő tevékenység kommunikációja
 - o Kommunikációs készségek fejlesztése
 - o A szociális ellátórendszer, illetve a szociális tevékenységek valóságának megismerését célzó terepgyakorlat
 - o A szociális érzékenység kialakítását célzó személyiségfejlesztés
 - o Segítő identitás fejlesztése, a segítő felelősségének bemutatása
 - o Az egyéni és a csoportos segítség a gyakorlatban
 - o ... + a további tanulási eredmények gyakorlati képzésbe illeszthető tartalmai

A tananyagegységek szerkezete ekkor a következő módon alakul:

Elméleti
képzés

Gyakorlati
képzés

Tananyagegységek kialakítása a tanulási eredmények tartalmi vonatkozási szerint

A példa szerinti szakmai programkövetelmény tipikus adottsága, hogy a szakmai követelmény leírásnál minden egyes sor egy önálló tartalmi területet képvisel a következők szerint:

1. A szociális segítő tevékenység, amelynek témái:
 - A szociális segítő tevékenység végzéséhez szükséges alapfogalmak
 - A szociális tevékenységek összefoglaló jellemzői
 - A szociális ellátórendszer, illetve a szociális tevékenységek
 - Mikor, hogyan segítsünk?
 - A helytelen segítség következményei
 - A szociális segítő tevékenység kommunikációja
 - Kommunikációs készségek fejlesztése
 - A szociális ellátórendszer, illetve a szociális tevékenységek valóságának megismerését célzó terepgyakorlat
 - A szociális érzékenység kialakítását célzó személyiségfejlesztés
 - Segítő identitás fejlesztése, a segítő felelősségének bemutatása
 - Az egyéni és a csoportos segítség a gyakorlatban
2. A szociális jellegű ügyviteli tevékenységek
3. Gyermekvédelmi eljárások
4. Szabadidős programok szervezése és lebonyolítása
5. Szociális jellegű problémák eljárásai és típusai
6. Rehabilitációs tevékenységek és intézmények
7. Egészségmegőrző tevékenységek
8. Elsősegélynyújtás

Ezek a tartalmak akár külön modult is képezhettek volna a szakmai programkövetelményben, de a javaslat benyújtója ezt nem tette meg. Azonban a képzési program kialakításánál minden további nélkül megtehető, hogy az egyes témakörök önálló tananyagegységet képviseljenek. Ezt a megközelítést segíti – a szakmai jellemzők ismeretében – hogy az egyes szakterületek specializálódást jelentenek a gyakorlatban, tehát a képzés személyi feltételeinél is érdemes megfontolni, hogy az adott ellátás szerinti területet releváns gyakorlattal rendelkező oktasson. Mindez annak a tükrében is igaz, hogy általános szociális munkás végzettséggel bizonyosan átadható ennek a szakmai programkövetelménynek minden, a tanulási eredményeken keresztül azonosítható tartalma a képzési tevékenység során.

A tananyagegységek szerkezete ekkor a következő módon alakul:

Tananyagegység kialakítása képzési idő arányossága alapján

A képzésszervezést könnyítő megoldásként tapasztalható, amikor a képzési időkeretek a jellemző szervezési adottságok alapján kerülnek kialakításra. A példa szerinti szakmai programkövetelmény egyetlen moduljának óraszama 160-240 óra tartományba helyezi a képzési időt. Tegyük fel, hogy a képző jellemzően hétvégén, a hétvégi alkalmanként 15 órában valósítja meg képzési programját. Ebben az esetben 15-el osztható óraszámú tananyagegységek kialakítása lehet a cél.

A példa szerinti szakmai programkövetelmény témakörei hozzávetőleg azonos óraszámú képzési időt igényelnek, amelyek hat önálló tananyagegységet képezhetnek. Az első és a hatodik tananyagegység két résztémából áll, s mivel ezek is hasonló képzési időt igényelnek, így a résztémák képzési ideje az egyes megvalósítás alkalmak 15 órája alapján kerülhet azonosításra. Ebben az esetben a tananyagegységek felosztása és óraszama az alábbi módon alakulhat:

1. A szociális segítség alapjai	30 óra
a. A szociális segítő tevékenység	15 óra
b. A szociális jellegű ügyviteli tevékenységek	15 óra
2. Gyermekvédelmi eljárások	30 óra
3. Szabadidős programok szervezése és lebonyolítása	30 óra
4. Szociális jellegű problémák eljárásai és típusai	30 óra
5. Rehabilitációs tevékenységek és intézmények	30 óra
6. Egészségvédelem	30 óra
a. Egészségmegőrző tevékenységek	15 óra
b. Elsősegélynyújtás	15 óra

Ez a megoldás életszerű, jól elhatárolhatóvá teszi az egyes témák megvalósítási feltételeit (különös tekintettel a személyi feltételekre), könnyíti a képzésszervezést. Azonban eltakarja a résztémák közötti finom eltéréseket, amely akár 2-3 képzési óra áthelyezésével szakmai szempontból kifejezőbb tagolást eredményezhet.

A tananyagegységek szerkezete ekkor a következő módon alakul:

Tananyagegység kialakítása egyedi tartalomszervezéssel

Ez a megoldás első látásra a leginkább atipikus, de semmi nem zárja ki a lehetőségét a szakmai programkövetelmény egy adott modulján belül, különösen akkor, hogy az adott modul összetett, több szakmai területre is kiterjedő.

Valamennyi szakmacsoport, azon belül számos képzési tartalom sajátossága lehet, hogy bizonyos tartalmak mátrix-szerűen jelennek meg. Ezek a tartalmak adott esetben valamennyi képzési tartalom átadásánál megjelennek, de lehetséges megoldás az is, hogy önálló tananyagegységként jelennek meg. A szociális szolgáltatások szakmacsoportjába tartozó képzések legtöbbször ez a tartalom a segítő tevékenység gyakorlásához szükséges készségek, képességek, attitűdök kialakítására, fejlesztésére irányuló képzési rész, amely jellemzően önálló tananyagegységként, „szakmai személyiségfejlesztés” elnevezéssel jelenik meg ezekben a képzési programokban.

Ezt a megközelítést alkalmazva első lépésben azt kell a képzési program fejlesztőjének eldöntenie, hogy a szakmai programkövetelményben meghatározott képességek, az elvárt attitűdök, továbbá a felelősségek és autonómiameghatározások szakmai készségfejlesztésbe rendelhető tartalmi milyen arányt képviselnek a képzésen belül. Ennek megfelelően lehet meghatározni a példa szerinti szakmai készségfejlesztés óraszámát.

A példa szerinti esetben arra kell figyelemmel lenni, hogy a szakmai készségfejlesztés tipikusan akár 100%-os mértékben gyakorlati képzési óraszámra minősül, de bizonyosan nem magasabb az elmélet aránya 20%-nál. Tegyük fel, hogy a képzési program órászáma a 160-240 óras tartományon belül 180 órában kerül meghatározásra. A szakmai programkövetelmény alapján ennek 40%-a, tehát 72 óra lehet az elmélet, s 108 óra lehet a gyakorlat. Ha például a szakmai személyiségfejlesztést kifejezetten gyakorlati képzésként azonosítja a fejlesztő, s órászámaként – a szakmai tekintetben egyébként indokolt – 60 órát határoz meg, úgy a fennmaradó 120 óra képzési időtartamon belül a gyakorlati órászám már csak 48 óra lehet. Természetesen amennyiben ez nem elegendő a fennmaradó tartalmak gyakorlati képzési részéhez, úgy a külön szervezett tananyagegységet alacsonyabb órászámra kell tervezni.

A tananyagegységek szerkezete ekkor a következő módon alakul:

Tananyagegység kialakítása modul szinten

A legegyszerűbb, s első megközelítésben a legkézenfekvőbb, hogy a szakmai programkövetelmény egy modulja a képzési programon belül egyetlen tananyagegységet képezzen. Amennyiben az adott modul tartalmi terjedelme „kicsinek” tekinthető, úgy ez a kézen fekvő megoldás a képzésfejlesztés szakmai szempontjai szerint is megfelelő. Abban az esetben viszont, ha ez a megoldás csak eltakarja az átgondolt képzésfejlesztést, az egyes elkülöníthető képzési tartalmak arányait, ha indokolatlan rugalmasság fenntartása érdekében történik, úgy kerülni kell. A képzési program kidolgozása során ugyanis a megvalósíthatóság az egyik legerősebb minőségfeltétel. Ez pedig maga után vonja az

áttekinthetőség, az egyértelműség követelményét, amelyeknek a már említett tananyagegység jellemzők esetében is érvényesülniük kell.

A tananyagegységek szerkezete ekkor a következő módon alakul (SZPK = szakmai programkövetelmény, KP = képzési program):

Képzési cél, célcsoport, a képzéssel megszerezhető kompetenciák és a képzés tartalma

A képzés célja

A képzési cél megfogalmazása akkor megfelelő, ha egyértelműen azonosítja a képzés elvégzésével megszerezhető tudást, többletteljesítményt vagy elsajátított kompetenciát. Ennek megfelelően a képzési célnak egyértelműnek és konkrétan kell lennie, ki kell jelölnie a résztvevő által elsajátítható teljesítménytöbbletet, vagy egyértelműen meg kell határozni a képzés funkcióját a célcsoport körében.

A képzési célok meghatározására többféle gyakorlat is van. A modulrendszerű, illetve a kompetenciára alapozott képzések programjaiban a leggyakrabban alkalmazott mondat szerkezet a „képzés sikeres elvégzésével a résztvevő képes...” nyitó szöveg folytatása. A célmeghatározás ugyanakkor nem csak a képzés sikeres elvégzésével megszerezhető kompetenciákra vonatkozhat, hanem ismeretek, készségek, képességek, sőt akár attitűdrendszer fejlesztésére, bővítésére is. Ezek a meghatározások éppúgy érvényesek lehetnek, mint az előző, kompetencia alapú célkijelölés, azonban csak abban az esetben, ha az elsajátítandó ismeret, készség, képesség, vagy a fejlesztendő attitűd konkrétan megnevezett.

Amennyiben a képzés sikeres elvégzésével megszerezhető kompetenciák a képzés céljaként megjelölésre kerülnek, úgy azok később szükségszerűen megismétlődnek a képzési program kötelező tartalmi elemeinek egyértelmű megjelenítése miatt. Így olyan képzési célmeghatározás lehet a célravezető, amely a képzés célját átfogóan közelíti meg.

Egyéb szakmai képzések esetén megalapozottan állítható, hogy nincs más képzési cél, mint az adott szakmai programkövetelmény (illetve szakmai végzettség) követelményeire történő felkészítés. Tágabb értelemben viszont nem csak a szakmai követelmények állnak a figyelem fókuszában, hanem maga a munkatevékenység, amely az adott szakmai végzettség birtokában elvégezhető. Ehhez a szakmai programkövetelmény konkrét információt tartalmaz a munkaterület-leírás leíró részében. A képzési célnál ennek a szövegszerű felhasználása lehetséges.

Általános esetben alkalmazható képzési célleírás a következő lehet: „A szakmai végzettség munkaterületéhez tartozó legjellemzőbb kompetenciák elsajátíttatása. A cél elérése érdekében el kell sajátítani a munkakörben elvégzendő feladatokat, ki kell alakítani az azokhoz szükséges tulajdonságokat (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, személyes, társas és módszerkompetenciák).”

A képzés célcsoportja

A képzési program célcsoportjának meghatározása teljes egészében a képzési program alkotójára van bízva. A célcsoport bármilyen szegmentálással azonosítható (végzettség, életkor, társadalmi státusz, szakmai szerep, földrajzi elhelyezkedés, érdeklődés stb.).

A célcsoport meghatározásánál a következőkre kell figyelemmel lenni:

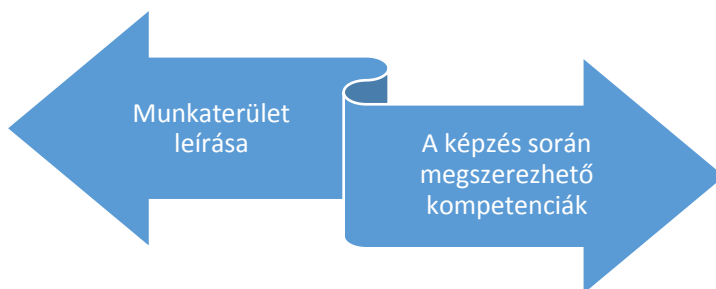
- a célcsoport számára a képzési célnak relevánsnak kell lennie
- a célcsoportnak egyértelműnek, meghatározottnak, „elérhetőnek” kell lennie

A példaként szolgáló szakmai programkövetelmény esetén a képzés célcsoportjának lehetséges meghatározása – számos más lehetőség mellett – a következő lehet: „A szakmai tevékenységek iránt érdeklődő, a szakmai végzettség megszerzésére törekvő, a bemeneti követelményeknek megfelelő, segítő attitűddel rendelkező, természetes személyek.”

A képzés során megszerezhető kompetenciák

Magától értetődő tartalomnak is tűnhetne a kompetenciák meghatározása a képzési programban. Persze akkor, ha a kompetencia fogalom jelentésének, tartalmának nem lennének különböző megközelítései a képzési tartalomfejlesztés világában. Jelen írásnak nem célja ezen felfogások ismertetése, illetve ütköztetése, ezért csak a képzési programfejlesztés egyértelmű kompetencia-megközelítése érdekében szükséges jellemzőjüket emelem ki.

Valamennyi megközelítésben a kompetencia az egyén hozzáértését, alkalmasságát fejezi ki egy adott feladat ellátására, tevékenység végrehajtására vonatkozóan. Ilyen módon szükségszerűen cselekvést vagy cselekvésre való alkalmasságot fejez ki. Ha a kérdésnek ezen a szintjén megállunk, akkor ehhez a szakmai programkövetelményen belül a legközvetlenebb tartalmat a munkaterület leírása adja. A leírásnak ugyanis minden esetben ki kell fejeznie végrehajtott tevékenységeket, dolgozói teljesítményeket, amelyek egyúttal a képzés elvárt kimeneti kompetenciáiként is azonosíthatók.

A képzés során megszerezhető kompetenciák – „A” megközelítése

A gyakorlati példánkban munkaterület leírásként a következő szerepel:

„A betanított szociális segítő megfelelő szakmai irányítás mellett aktív segítő tevékenységet végez a társadalom egyes rétegei számára a szociális jellegű problémák megoldása érdekében. A betanított szociális segítő közvetítő szerepet lát el az ellátásra szorultak és a szakszerű ellátást végző szakemberek között. Tevékenysége során szociális jellegű ügyviteli tevékenységet folytat, ezekben aktív szerepet lát el; szükség esetén gyermekvédelemmel kapcsolatos eljárásokat kezdeményez; a szociális jellegű problémákat kezelése érdekében segítő jellegű megbeszéléseket folytat; javaslatot tesz a megfelelő rehabilitációs szolgáltatás igénybevételére; javaslatot tesz az egészségmegőrző tevékenységek folytatására; érvel ezek alkalmazása mellett; megfelelő segítséget kér a szakszerű elsősegélynyújtás érdekében, szükség esetén elsősegélyt nyújt a rászorulóknak részére.”

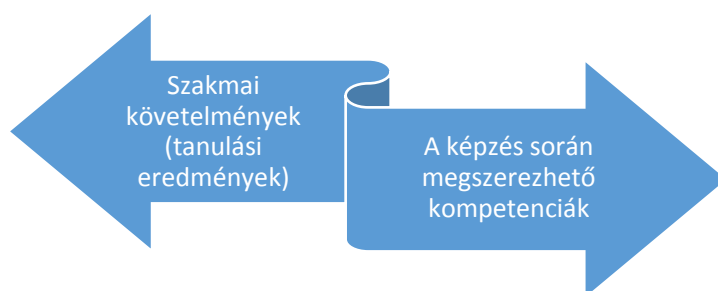
Ebből a szövegezésből a következő kompetencialista készíthető:

A képzés sikeres elvégzésével a résztvevő:

- szakmai irányítás mellett aktív segítő tevékenységet végez a társadalom egyes rétegei számára a szociális jellegű problémák megoldása érdekében.
- közvetítő szerepet lát el az ellátásra szorultak és a szakszerű ellátást végző szakemberek között.
- szociális jellegű ügyviteli tevékenységet folytat, ezekben aktív szerepet lát el; szükség esetén gyermekvédelemmel kapcsolatos eljárásokat kezdeményez;
- a szociális jellegű problémákat kezelése érdekében segítő jellegű megbeszéléseket folytat;

- javaslatot tesz a megfelelő rehabilitációs szolgáltatás igénybevételére;
- javaslatot tesz az egészségmegőrző tevékenységek folytatására; érvel ezek alkalmazása mellett;
- megfelelő segítséget kér a szakszerű elsősegélynyújtás érdekében, szükség esetén elsősegélyt nyújt a rászorulóknak részére.”

Ugyanakkor van a kompetenciafelfogások között olyan különbözőség, amely alapján ezzel a felsorolással nem határoztunk meg minden lehetséges kompetenciát, vagy van olyan megközelítés, ami szerint épp a kompetenciák nincsenek ezen felsorolások által megemlítve. A felfogások közötti különbözőség leginkább abban ismerhető fel, hogy csak azt nevezzük kompetenciának, amely maga a tevékenység, vagy a tevékenységre való felkészültség közvetlen kifejezése vagy kompetenciának nevezzük-e a cselekvésre való alkalmasságot meghatározó részterületeket (ismeret, készség, képesség, viselkedésforma, tulajdonság, attitűd stb.), amelyeket a kompetencia fogalom szűkebb értelmezői ún. kompetenciaelemként vagy részkompetenciaként azonosítanak. Ha ezt a felfogást vesszük alapul, akkor viszont a kompetenciák a szakmai követelmények tanulási eredmény alapú megfogalmazásával azonosíthatók.

A képzés során megszerezhető kompetenciák – „B” megközelítése

Ezzel a megoldással biztonságos eredményre juthat a képzési program fejlesztője, ami a különböző szakértői vagy hivatali megközelítéseket jelenti. Ugyanakkor így olyan tartalommenyiség és összetett tartalmi struktúra kerülhet ebbe a rovatba, ami alkalmatlan arra, hogy a vevők tájékoztatására szolgáljon. Márpedig a képzési programnak az Fktv. előírásai szerint ezt a funkciót is be kell töltenie.

Amennyiben a képzési program fejlesztője a szakmai álláspontja vagy a biztonságtörekvése alapján azt a szemléletet kívánja érvényesíteni, hogy a kompetenciameghatározások között a szakmai követelmények tanulási eredmény alapú meghatározása is érvényesüljön, miközben azokat egyébként a tananyagegységeknél is kifejti, mint tartalom, úgy az „A” megoldás választásával a következő mondatot célszerű a kompetenciafelsorolás végére írnia. „A szakmai programkövetelmény munkaterület-leírásából származtatott tevékenységek (kompetenciák) mellett a képzéssel megszerezhető kompetenciaként értelmezhetők továbbá a szakmai követelmények között meghatározott tanulási eredmények, amelyek a képzési program tananyagegységeinek részletes bemutatásánál szerepelnek.”

Képzésszervezési keretfeltételek

A képzésbe való bekapcsolódás feltételei

Egyéb szakmai esetén a képzésbe való bekapcsolódás feltételeit a szakmai programkövetelmény tartalmazza, az alábbi kategóriákkal:

- Iskolai előképzettség
- Szakmai előképzettség
- Egészségügyi alkalmassági követelmények
- Előírt gyakorlati idő
- Egyéb feltételek

A képzési program kidolgozójának az adott szakmai programkövetelményben előírt követelményeket minimum követelményként kell érvényesítenie.

Amennyiben indokoltnak tartja a kidolgozó, úgy a szakmai programkövetelményben meghatározottakhoz képest további, szigorúbb bemeneti követelményeket is meghatározhat. Erre alapot adhat például, amennyiben egy adott szakmai programkövetelmény bemeneti követelménye a nyolc általános iskolai végzettség, azonban a célcsoport okán feltételezhető a funkcionális analfabétizmus. Ebben az esetben pl. az értő olvasási készség felmérése része lehet a bemeneti követelményeknek.

Ugyanakkor fogyasztóvédelmi szempontból megfontolandó, hogy amennyiben egy, a képzés iránt érdeklődő személy a Program Bizottság által elfogadott szakmai programkövetelményben meghatározott belépési feltétel(ek)nek megfelel, akkor esetleg miért zárja őt ki valamely képző a saját követelménytámasztásával a képzésen való részvételből.

A képzésben való részvétel feltételei

A képzési programban a képzésben való részvétel feltételei között kell szabályozni a jelenléttel, illetve a megengedett hiánnyal kapcsolatos követelményeket. A felnőttképzési szakmai programkövetelmények nyilvántartásba vételének követelményeiről és eljárási rendjéről, valamint a szakmai végzettség megszerzésének igazolásáról szóló 59/2013. (XII.13.) NGM rendelet (továbbiakban: SZPK rend.) 2. § (1) bekezdés h) pontja ebben a vonatkozásban általános szabályt fogalmaz meg, amelynek minden szakmai programkövetelményben és ennek következményeként minden képzési programban érvényesülnie kell:

„A szakmai végzettség megszerzését igazoló dokumentum kiadásának feltételeként a képzés felnőttképzési szerződésben megjelölt óraszámának hetven százalékán való részvétel került megjelölésre.”

A jogszabály kijelentő módot alkalmaz, mérlegelés lehetősége nélkül. Ezt figyelembe véve egyéb szakmai képzés esetén a képzési programban a megengedett hiányzás mértékének minden esetben 30%-nak kell lennie. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, amennyiben valamilyen külső előírás – például pályázati támogatás – ennél szigorúbb jelenléti követelményt határoz meg támogatásai vagy megvalósítási feltételként.

A részvétel további feltételeire vonatkozóan a képzési program tartalmát befolyásoló módon külső szabályokat nem határoz meg sem az SZPK rendelet, sem a szakmai programkövetelmény. Ennek megfelelően minden további feltétel meghatározása a képzési program kidolgozójának feladata és felelőssége.

A tervezett képzési idő

A szakmai programkövetelmény időintervallumot határoz meg a képzés időtartamaként. A képzési program kidolgozása során értelemszerűen ezen intervallumon belül kell megválasztani a képzés idejét, de már egy konkrét képzési óraszám meghatározásával.

Amennyiben szükséges, az Fktv. és végrehajtási rendelet alapján a képzési program óraszámát saját hatáskörben elvégzett módosítással változtatható meg a szakmai programkövetelményben meghatározott intervallumon belül, az aktuális képzésszervezési feltételek figyelembevételével.

A képzés formája

A szakmai programkövetelmény modulonként tartalmazza, hogy az adott modul milyen képzési forma alapján valósítható meg. Előfordulhat, hogy egy szakmai programkövetelményen belül a különböző modulok más-más képzési formát képviselnek, különösen akkor, ha a szakmai programkövetelmény valamely modulja egy már elfogadott szakmai programkövetelményből származik.

A szakmai programkövetelményben szereplő képzési formák természetesen meghatározzák, hogy a képzési program milyen képzési formára készülhet el. Azonban lényeges, hogy amennyiben a szakmai programkövetelmény több képzési formára is lehetőséget ad, a képzési programban abban az esetben is csak egyetlen képzési forma megjelölés szerepelhet.

Amennyiben a képzési program fejlesztője ki szeretné használni az eltérő képzésszervezési lehetőségeket, úgy a képzési óraszámhoz hasonlóan az Fktv. és végrehajtási rendeletei alapján a képzési program saját hatáskörben elvégzett módosításával van erre lehetősége.

A maximális csoportlétszám

Ebben a vonatkozásban a szakmai programkövetelmény nem határoz meg feltételt. A Korm. r. hatályos szabályozása alapján azonban – az Fktv. alapján szervezett képzés esetében – a maximális csoportlétszám nem haladhatja meg a 40 főt.

A tananyagegységek pontosítása, véglegesítése

Az Fktv. szerint a tananyagegységeket olyan módon kell kialakítani, hogy annak meg legyen határozva a célja, tartalma, terjedelme, továbbá a tananyagegységhez rendelt elméleti és gyakorlati óraszám.

A képzési tananyagegységek kialakításával részletesen foglalkoztunk már, hiszen ez a képzési programfejlesztés első lépése. Tudva azonban, hogy a képzési programfejlesztés a valóságban iterációs folyamat, ezen a ponton értelmezhető a tananyagegységek pontosítása, véglegesítése. Ez a pontosítás, véglegesítés egyúttal arra irányuló önellenőrzés is, hogy a fejlesztés során meghatározott tartalmak megfelelőek-e.

A tananyagegységek pontosítása, véglegesítése során konkréttá kell tenni a tananyagegységenkénti célokat, az óraszámot (ami a tananyagegység terjedelmét adja), külön meghatározva az elméleti és a gyakorlati képzés óraszámát, valamint a tananyagegységeken belüli tematikus tartalmakat.

A szakmai követelmények között meghatározott tanulási eredményeknek ezen a ponton van újra kiemelt jelentősége. A tanulási eredmények – azok analitikus mélységétől, kidolgozottságától függően – akár azonosíthatják a képzés tartalmát. Ebben az esetben önálló tartalommeghatározásra nincs szükség. Abban az esetben viszont, ha a tanulási eredmények átfogó tartalomkifejezések, úgy a képzési tartalom egyértelműsége érdekében szükséges azok részletes kifejtése. Erre gyakorlati példa már szerepel a képzési tananyagegységek kialakításával foglalkozó részben.

A képzésben részt vevő teljesítményét értékelő rendszer leírása

A szakmai záró beszámoló

Az SZPK rend. 7. § (1) bekezdése szabályozza, hogy a szakmai végzettség megszerzésének feltétele a beszámoló sikeres teljesítése, továbbá, hogy a beszámoló követelményeit a felnőttképzést folytató intézmény a képzési programban határozza meg. A beszámolóra vonatkozó további szabályozások az SZPK rend. 7. §-ában:

- A beszámoló követelményeiben az elméleti ismereteknek és a gyakorlati készségeknek olyan arányban kell megjelennie, amely megfelel az elméleti és gyakorlati képzési idő arányának.
- A beszámoló „megfelelt” vagy „nem megfelelt” minősítésű lehet.
- A „nem megfelelt” minősítésű beszámoló a felnőttképzést folytató intézménynél vagy annak jogutódjánál megismételhető.

A teljesítményértékelő rendszer kialakításánál ezeket a szabályozásokat egyértelműen és kötelezően figyelembe kell venni. A teljesítményértékelés leírásánál a következő szempontokat érdemes megfontolni és a szabályozást ezen szempontok érvényessége alapján kialakítani:

- Teljesítményértékelés formája (írásbeli, szóbeli és/vagy gyakorlati)
- Teljesítményértékelés rendszeressége
- Teljesítményértékelés tartalma
- A felnőttek tudásszintjének ellenőrzésére szolgáló módszer(ek)
- Megszerezhető minősítések (az SZPK r. értelmében ez csak „megfelelt és „nem megfelelt” lehet)
- „Megfelelt” minősítéshez tartozó követelmények
- Sikertelen teljesítés(ek) következménye
- Egyéb előírás(ok)

Az egyéb szakmai képzések és az OKJ-s képzések rokon vonásai miatt irányadó lehet a szakmai záró beszámoló tekintetében még az OKJ-s képzések komplex szakmai vizsgáztatásnak a rendszere. A szakmai beszámoló leírható a vizsgatevékenységek modellje alapján is.

A szakmai záró beszámoló kifejezetten szummatív, adott szakaszt, jelen esetben a képzés egészét lezáró értékelés. Ennek megfelelően a szabályozásnak a képzési program egészére ki kell hatnia, illetve valamennyi képzési tartalom tükrében kell az eljárást kialakítani. A szakmai záró beszámoló a képzési program óraszámán felül végrehajtott teljesítményértékelés, tehát az arra fordított időtartam a képzés óraszámába nem számítható be.

A képzési folyamatba épített teljesítményértékelés

A tanulástámogatás, illetve a képzési program szerinti előre haladás ellenőrzése érdekében a szakmai záró beszámolót ki kell egészítenie formatív (állandó, folyamatos) értékelésnek. Továbbá annak is van létjogosultsága, hogy a képzési program diagnosztikus teljesítményértékelést is tartalmazzon egy adott tanulási egység kezdetéhez igazítva. De ha ez utóbbi teljesítményértékelési formától el is tekintünk, a formatív, folyamatközi teljesítményértékelés leírása a képzési programban elengedhetetlen.

Lényeges szempont, hogy a teljesítményértékelő rendszer legyen koherens a képzéssel megszerezhető kompetenciákkal, legyen alkalmas az elérni kívánt tanulási eredmények azonosítására. Tananyagegységenként megvalósuló teljesítményértékelés esetén a teljesítményértékelési rendszer vonatkozó szabályozásának célszerű közvetlenül a tananyagegység leírásánál szerepelnie.

Jellemző félelem, hogy az Fktv. értelmében a képző intézmény köteles a képzést a képzési programnak megfelelően megvalósítani, s ezt dokumentálnia is kell. Emiatt a képzési programok kidolgozói igyekeznek a lehető legkevesebb elvárást beépíteni a képzési programba, nehogy valamely ponton ne legyen igazolható a képzési programnak való megfelelés. Annak érdekében, hogy a formatív teljesítményértékelés ne legyen béklyó a képzés megvalósítása során, annak leírása keretjellegű is lehet, de mindenképp ki kell fejeződnie annak, hogy a képzés során sor kerül-e ilyen jellegű értékelésre vagy sem.

A képzésről, a képzés egyes tananyagegységeinek elvégzéséről szóló igazolás kiadásának feltételei

Az SZPK rend. 7. § (1) bekezdése részletesen szabályozza, hogy egyéb szakmai képzés esetén a képzés befejezését követően adható ki a képzés elvégzéséről szóló igazolás, amely az SZPK rend. 1. sz. melléklete szerinti Tanúsítvány lehet.

A részvételi feltételek szabályozásáról szóló részben már említésre került, hogy a szakmai végzettség megszerzését igazoló dokumentum kiadásának feltételeként a képzés felnőttképzési szerződésben megjelölt óraszámának hetven százalékán való részvétel és a felnőttképzést folytató intézmény által szervezett szakmai záró beszámoló sikeres teljesítése is előírásra került az SZPK rend.-ben.

A jogszabályi követelményeken túl a felnőttképzést folytató intézmény további elvárásokat határozhat meg a képzésről, illetve a képzés egyes tananyagegységeinek elvégzéséről szóló igazolás kiadásának feltételeként. Ezek az elvárások jellemzően a felnőttképzést folytató intézmény és a résztvevő között felnőttképzési szerződésben meghatározott kötelezettségek teljesítésére irányulhatnak.

A képzési program végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételek, valamint a képzéshez kapcsolódó egyéb speciális feltételek és ezek biztosításának módja

Tartalomfejlesztési alapelv, hogy a képzési tevékenységhez szükséges személyi és tárgyi feltételek, valamint azok biztosításának meghatározása alapvetően a képzési program fejlesztőjének feladata, a felnőttképzést folytató intézmény képzési céljai, stratégiája, minőségelvárása alapján. Fontos, hogy ezek a feltételek kellő részletezettséggel és konkrétsággal legyenek meghatározva az egyértelmű és biztonságos képzésszervezés, illetve megvalósítás érdekében. E mellett az is fontos, hogy a képzési program ésszerűen rugalmas maradjon.

Az egyéb szakmai képzések sajátossága, hogy a képző lehetséges saját elgondolásai mellett a személyi és tárgyi feltételek vonatkozásában a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) is meghatároz feltételeket. Ezen feltételek figyelembe vétele elengedhetetlen, amennyiben a szakmai programkövetelmény alapján meghatározott felnőttképzési tevékenységet a képző intézmény az Fktv. alapján szervezi.

Gyakorlati tapasztalat alapján a személyi és a tárgyi feltételek meghatározása fordított sorrendben történik, és sok esetben kifejezetten csak a Korm. r.-ben meghatározott feltételekre irányul. Ez a felfogás kizárja az átgondolt képzési programfejlesztést. Természetesen lehetséges megoldás, hogy a tárgyi feltételek meghatározásához a Korm. r. adja az alapot. De soha nem hagyható el a kérdésfelvetés, hogy az ott meghatározott feltételek valóban elegendők-e a képzési program megvalósításához. További érv amellett, hogy a kiinduló pontnak nem a Korm. r. szerinti követelményeknek kell lennie, hogy az ott szabályozott tartalmak változhatnak, amely változás kihathat a képzési program szakmai értelemben vett megvalósíthatóságára.

Személyi feltételek meghatározása

A személyi feltételek tekintetében akkor jár el helyesen a képzési program fejlesztője, amennyiben a személyi feltételeket ésszerű bontásban és konkrétsággal határozza meg. Az ésszerű bontás elve annyit jelent, hogy a személyi feltételek meghatározhatók a képzési program egészére, a modulokra vagy a tananyagegységekre. Hogy mely részletezettség a megfelelő, azt minden esetben a képzési program sajátossága határozza meg.

A példa szerinti szakmai programkövetelménnyel kapcsolatban a képzés szerkezetének kialakításával foglalkozó részben már említésre került, hogy az egyes tartalmak akár elkülönült oktatói követelménytámasztást is jelenthetnek, figyelembe véve a Korm. r.-ben meghatározott követelményeket. A személyi feltételek lehetséges meghatározásának konkrét példája a 2. sz. mellékletben található. A példa értelmezéséhez hozzá tartozik, hogy az csak egy lehetséges követelménytámasztást mutat be, semmi esetre sem tekinthető egyedüli megfelelő szabályozásnak.

A képzési program végrehajtásához szükséges tárgyi feltételek

Ahogy a személyi feltételeknél, úgy a tárgyi feltételeknél is lényeges, hogy azok meghatározása egyértelmű alapot adjon a képzés szervezéséhez, megvalósításához.

Indokolt, hogy a képzési program kidolgozója a tárgyi feltételek listáját mennyiségi mutatókkal is ellássa, különösen a gép, berendezés, eszköz, anyag jellegű feltételek esetén. Ennek leginkább a képzésszervezés szempontjából van jelentősége. A mennyiségi mutatók hiányában a képzésszervezés során előfordulhat, hogy minden tárgyi feltétel egy-egy alapmennyiségként áll rendelkezésre, miközben a képzés megvalósíthatósága módszertani szempontból nagyobb mennyiséget igényel.

A képzési program végrehajtásához szükséges speciális feltételek

Erre a tartalomra semmilyen külső dokumentum nem ad keretszabályozást. Ennek megfelelően csak abban az esetben kell a képzési program kidolgozása során foglalkozni ezzel a vonatkozással, amennyiben a képzés megvalósíthatósága azt szükségessé teszi.

A személyi és tárgyi, valamint a speciális feltételek biztosításának módja

A feltételek biztosításának vonatkozásában értelmezési lehetőség a képzési program kidolgozója számára, hogy annak szabályozásaként technikai vagy jogi feltételei legyenek meghatározva (pl. saját tulajdonként vagy bérleti szerződéssel történő feltételbiztosítás).

Zárszó

Az egyéb szakmai képzések képzési programjainak tartalmát a felnőttképzést folytató intézmény saját szakmai felfogásán túlmenően az adott szakmai programkövetelményben, illetve az Fktv. és végrehajtási rendeleteiben meghatározott szabályozások befolyásolják. A képzési programfejlesztők részéről elengedhetetlen, hogy ezeket a külső forrásokat megfelelően értelmezzék és helyesen alkalmazzák, illetve adaptálják a saját képzési program kidolgozása során. Mindezt úgy, hogy a tartalomfejlesztési folyamat során végig a figyelem fókuszában maradjon, hogy a képzési program célja és funkciója alapján elsődlegesen szakmai dokumentum. Ennek megfelelően a megalkotása nem pusztán jogalkalmazási kérdés.

Forrásjegyzék

Jogszabályok

- A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. tv.
- A felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet
- A felnőttképzési szakmai programkövetelmények nyilvántartásba vételének követelményeiről és eljárási rendjéről, valamint a szakmai végzettség megszerzésének igazolásáról szóló 59/2013. (XII. 13.) NGM rendelet

Felhasznált dokumentumok

- Rettegi Zsolt – Farkas Éva: ÚTMUTATÓ a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. tv. 18. §-a szerinti programkövetelmény javaslat benyújtásához. 3. kiadás. MKIK, Budapest, 2016.
- Rettegi Zsolt: OKJ-s képzési programok fejlesztése 1-3. Menedzser Praxis Szakkiadó és Gazdasági Tanácsadó Kft., Budapest, 2016.
- Rettegi Zsolt – Löffler Mariann: Segédlet – a Felnőttképzési Akkreditációs Testülethez benyújtani kívánt képzési programok kidolgozásához. NSZFI FAT, Budapest, 2007.
- Rettegi Zsolt: Útmutató segédlet a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. tv. szerinti képzési programok kidolgozásához. RETTEGI Consulting Kft., Szombathely, 2015.
- Szakmai programkövetelmény: SzPk-00112-16-02 3 03 2 /1 – Betanított szociális segítő

1. sz. melléklet: Betanított szociális segítő szakmai
programkövetelmény

FELNŐTTKÉPZÉSI SZAKMAI PROGRAMKÖVETELMÉNY

1. a) A SZAKMAI PROGRAMKÖVETELMÉNY MEGNEVEZÉSE

Betanított szociális segítő

b) SZAKMAI VÉGZETTSÉG MEGNEVEZÉSE

Betanított szociális segítő

Szakmai programkövetelmény azonosító száma:	SzPk-00112-16-02 3 03 2 /1
Szakmai programkövetelmény érvényességének kezdete	2016-11-24

2. A SZAKMAI VÉGZETTSÉGGEL MEGSZEREZHETŐ KOMPETENCIÁKKAL

új, önálló tevékenység, munkaterületi feladat végezhető el

3. A SZAKMAI PROGRAMKÖVETELMÉNY MODULRENDSZERŰ nem

4. A ZOKJ - BANSZEREPLŐ AZONSZAKMACSOPORT, AMELYBE A
PROGRAMKÖVETELMÉNY BESOROLHATÓ

2 - Szociális szolgáltatások

5. AZ EKKR-HEZ KAPCSOLÓDÓ MAGYAR KÉPESÍTÉSI KERETRENDSZER SZERINTI
SZINTJÉNEK MEGHATÁROZÁSÁRA ÉS BESOROLÁSÁRA VONATKOZÓ MEGJELÖLÉSE

3 - szint

6. A SZAKMAI VÉGZETTSÉG JELLEGÉTŐL FÜGGŐEN A KÉPZÉS MEGKEZDÉSÉHEZ
SZÜKSÉGES BEMENETI FELTÉTELEK

Iskolai előképzettség nyolcadik évfolyam elvégzésével tanúsított

alapfokú iskolai végzettség

Szakmai előképzettség szakmai

előképzettséghez nem kötött

Egészségügyi alkalmassági

követelmények nem szükséges

Előírt gyakorlati idő nem

szükséges

Egyéb feltételek nem

szükséges

7. A SZAKMAI VÉGZETTSÉGGEL ELLÁTHATÓ LEGJELLEMZŐBB TEVÉKENYSÉG, VAGY MUNKATERÜLET RÖVID LEÍRÁSA

A betanított szociális segítő megfelelő szakmai irányítás mellett aktív segítő tevékenységet végez a társadalom egyes rétegei számára a szociális jellegű problémák megoldása érdekében. A betanított szociális segítő közvetítő szerepet lát el az ellátásra szorultak és a szakszerű ellátást végző szakemberek között. Tevékenysége során szociális jellegű ügyviteli tevékenységet folytat, ezekben aktív szerepet lát el; szükség esetén gyermekvédelemmel kapcsolatos eljárásokat kezdeményez; a szociális jellegű problémákat kezelése érdekében segítő jellegű megbeszéléseket folytat; javaslatot tesz a megfelelő rehabilitációs szolgáltatás igénybevételére; javaslatot tesz az egészségmegőrző tevékenységek folytatására; érvel ezek alkalmazása mellett; megfelelő segítséget kér a szakszerű elsősegélynyújtás érdekében, szükség esetén elsősegélyt nyújt a rászorulóknak részére.

8. SZAKMAI VÉGZETTSÉGGEL BETÖLTHETŐ MUNKAKÖR MEGNEVEZÉSE ÉS BESOROLÁSA

FEOR főcsoport megnevezése	FEOR száma	Foglalkozás megnevezése	A szakmai végzettséggel legjellemzőbben ellátható tevékenység, munkaterület
3. Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	3511	Szociális segítő	Betanított szociális segítő

9. A SZAKMAI VÉGZETTSÉG MEGSZERZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES KÉPZÉS KÉPZÉSI FORMÁTÓL FÜGGŐ MINIMÁLIS ÉS MAXIMÁLIS ÓRASZÁMA, ÉS AZ ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI IDŐ ARÁNYA

A képzés "Egyéni felkészítés" képzési formában megvalósítható?

Nem releváns

A képzés "Csoportos felkészítés" képzési formában megvalósítható?

Igen

Csoportos felkészítés	Minimum	Maximum
A képzés óraszám	160	240
Elméleti képzés idő aránya (%)	10	
Gyakorlati képzés idő aránya (%)	10	

A képzés "Távoktatás" képzési formában megvalósítható?

Nem releváns

10. SZAKMAI KÖVETELMÉNYEK LEÍRÁSA

A legjellemzőbb tevékenység vagy munkaterület ellátásához szükséges szakmai kompetenciákat leíró szakmai ismeretek, készségek és személyes kompetenciák, társas kompetenciák és módszerkompetenciák tanulási eredmények szerinti leírása

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség, autonómia
Ismeri a szociális segítő tevékenység végzéséhez szükséges alapfogalmakat.	Képes kommunikációt folytatni a szociális segítő tevékenységgel kapcsolatban. A szociális segítő munkavégzés közben érthetően kommunikál azokkal a személyekkel, akikkel a tevékenység végzésekor kapcsolatba kerül.	Érdeklődik a szociális segítő tevékenységek iránt. Átérzi a szociális segítő felelősségét. Szakmai ismeretszerzése és tevékenysége során törekszik az együttműködésre és az önállóságra. Kommunikációja közben törekszik a különböző társadalmi csoportokkal szociális érzékenységet kifejező módon kommunikálni.	Önállóan szerzi meg új ismereteit a szociális segítő tevékenység végzése érdekében.
Ismeri a szociális jellegű ügyviteli tevékenységeket.	Képes a szociális jellegű ügyviteli tevékenységekben aktív szerepet ellátni. Képes másokkal együttműködni az ügyviteli tevékenység közben.	A tevékenységek megismerése közben érdeklődést mutat. Szívesen dolgozik együtt másokkal. Az együttműködés során irányítható, megbízható.	Megfelelő szakmai irányítás mellett képes az ügyviteli feladatok ellátására.
Ismeri a gyermekvédelemmel kapcsolatos eljárásokat.	Szükség esetén gyermekvédelmi eljárásokat kezdeményez.	A gyermekvédelemmel kapcsolatos eljárások során kapcsolatteremtő és segítőkész magatartást tanúsít.	Felelősséggel végzi a gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységét.

Ismeri a szabadidős programok szervezéssel és lebonyolítással járó feladatait.	Aktívan részt vesz a szabadidős programok szervezésében és lebonyolításában.	A szabadidős programok szervezéssel és lebonyolítással járó feladatainak végzése közben törekszik az alapos munkára. A szabadidős programok szervezésében és lebonyolításában való részvétel közben körültekintő, törekszik a rugalmasságra.	Megfelelő szakmai irányítás mellett aktívan részt vesz a szabadidős programok szervezésében, lebonyolításában.
Ismeri a szociális jellegű problémák típusait és eljárásait.	Szakmai segítséggel azonosítja a szociális jellegű probléma típusát és kiválasztja a probléma kezeléséhez szükséges eljárásokat.	A szociális jellegű problémák azonosítása közben törekszik az objektivitásra és a határozottságra. A szociális jellegű problémák azonosítása közben törekszik azokat objektíven meghatározni. A problémák elemzése közben felismeri, és kritikusan szemléli azok keletkezésének okát.	Felelősséget vállal a szociális segítő tevékenység során megoldott problémákért. A felmerülő problémák megoldását saját felelősségi határain belül végzi, azokat nem lépi át.
Ismeri a rehabilitációs tevékenységeket, a rehabilitációs intézmények feladatait.	Szükség esetén javaslatot tesz a megfelelő rehabilitációs intézményben zajló szolgáltatás igénybevételére.	A rehabilitációs tevékenységek megismerésekor törekszik a figyelmességre, türelmes, empátikus, körültekintő.	Felelősséget vállal a megfelelő rehabilitációs segítség igénybevétele érdekében.
Ismeri az egészségmegőrző tevékenységeket és azok előnyeit.	Megfelelően érvel az egészségmegőrző tevékenységek végzése mellett, és javasolja az egészségmegőrző tevékenységek végzését.	Az egészségmegőrző tevékenységek előnyeinek megismerésekor törekszik az alaposra és a pontosságra, a lényeg kiemelésére.	Az egészségmegőrző tevékenységek tervezésekor együttműködik másokkal, munkatársaival és a rászorulókkal. Felelősen választja ki és javasolja a megfelelő egészségmegőrző tevékenységet.
Ismeri az elsősegélynyújtás elméleti alapjait.	A szakszerű elsősegélynyújtás érdekében megfelelő segítséget kér. Szükség esetén elsősegélyt nyújt a rászorulóknak részére.	Az elsősegélynyújtás elméleti alapjainak megismerésekor törekszik a pontosságra. Elsősegélynyújtás közben elővigyázatos, figyelmes és türelmes.	Az elsősegélynyújtás során másokkal együttműködik. Felelősséget vállal az elsősegélynyújtás során. Felelősséggel végzi az elsősegélynyújtó tevékenységet.

A tervezett képzés munkaerő-piaci relevanciája

A társadalomban egyre növekszik az igény a szociális jellegű szakmai tevékenységek iránt. A betanított szociális gondozó szakmai képzés a szakmai képzettséggel nem rendelkező, alacsony iskolázottságú felnőttek számára kínál lehetőséget a szakmai végzettség megszerzésére. A szociális ágazat a szakképzett szociális segítők mellett egyre nagyobb mértékben igényli a betanított szociális segítők képzését, akik szakmai iránymutatás mellett képesek az egyszerűbb szociális jellegű szakmai feladatok elvégzésére. A betanított szociális segítők a képzésen szerzett ismereteik birtokában megfelelő segítséget nyújtanak a magasabb szakképzettséggel rendelkező szakemberek számára, így a munkafeladatok megosztásával együtt hatékonyabban végezhetik el feladataikat.

11. A SZAKMAI VÉGZETTSÉG MEGSZERZÉSÉT IGAZOLÓ DOKUMENTUM KIADÁSÁNAK FELTÉTELEI

1. a képzés felnőttképzési szerződésben megjelölt óraszámának hetven százalékán való részvétel, és 2. a szakmai záró beszámoló sikeres teljesítése

2. sz. melléklet: Példa a személyi feltételek meghatározására tananyagegységenkénti bontásban

1-3. tananyagegységek személyi feltételei

1. Bevezetés a szociális segítő tevékenységekbe
 - a. Szociális segítő tevékenység
 - b. Szociális jellegű ügyviteli tevékenységek
 - c. Szociális jellegű problémák eljárásai és típusai
2. Gyermekevédelmi eljárások
3. Rehabilitációs tevékenységek és intézmények

	Elméleti képzés	Gyakorlati képzés
Iskolai végzettség	Felsőfokú iskolai végzettség	Középfokú iskolai végzettség
Szakképzettség	Okleveles szociális munkás, okleveles szociálpolitikus, szociálpedagógus, szociális szervező, szociális menedzser, egészségügyi szociális munkás	761 vagy 762 tanulmányi területű szociális szakmacsoportba tartozó szakképesítéssel és 5 év szakmai gyakorlattal rendelkező szakember
Szakmai gyakorlat	1 év	5 év
Oktatói/felnőttképzési gyakorlat	Nem előírt	Nem előírt
Egyéb feltételek	Gyakorlati képzés oktatójaként megfelel az elméleti oktató követelményeinek megfelelő szakember is. Az oktatónak meg kell felelnie továbbá a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény. és végrehajtási rendeletiben, különös tekintettel a 393/2013 (XI. 12.) Korm. rendeletben előírt feltételeknek.	

Egészségmegőrző tevékenységek személyi feltételei

	Elméleti és gyakorlati képzés
Iskolai végzettség	Felsőfokú iskolai végzettség
Szakképzettség	Orvos, ápoló (BsC, MsC), egészségügyi szakoktató, egészségtan tanár, egészségfejlesztő mentálhigiénikus
Szakmai gyakorlat	1 év
Oktatói/felnőttképzési gyakorlat	Nem előírt
Egyéb feltételek	Az oktatónak meg kell felelnie továbbá a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény. és végrehajtási rendeletiben, különös tekintettel a 393/2013 (XI. 12.) Korm. rendeletben előírt feltételeknek.

Szabadidős programok szervezése és lebonyolítása személyi feltételei

	Elméleti és gyakorlati képzés
Iskolai végzettség	Felsőfokú iskolai végzettség
Szakképzettség	okleveles szociális munkás, pedagógus, kommunikáció szakos tanár, művelődésszervező, mentálhigiénés szakember
Szakmai gyakorlat	1 év
Oktatói/felnőttképzési gyakorlat	1 év
Egyéb feltételek	Az oktatónak meg kell felelnie továbbá a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény. és végrehajtási rendeletiben, különös tekintettel a 393/2013 (XI. 12.) Korm. rendeletben előírt feltételeknek.

Elsősegélynyújtás személyi feltételei

	Elméleti képzés	Gyakorlati képzés
Iskolai végzettség	Felsőfokú iskolai végzettség	Középfokú iskolai végzettség
Szakképzettség	Orvos, ápoló (BSc, MSc), egészségügyi szakoktató, mentőtiszt	Gyakorló mentőápoló mentőápoló
Szakmai gyakorlat	1 év	5 év
Oktatói/felnőttképzési gyakorlat	Nem előírt	Nem előírt
Egyéb feltételek	Gyakorlati képzés oktatójaként megfelel az elméleti oktató követelményeinek megfelelő szakember is. Az oktatónak meg kell felelnie továbbá a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény. és végrehajtási rendeletiben, különös tekintettel a 393/2013 (XI. 12.) Korm. rendeletben előírt feltételeknek.	

Szakmai készségfejlesztés és kommunikáció személyi feltételei

	Elméleti és gyakorlati képzés
Iskolai végzettség	Felsőfokú iskolai végzettség
Szakképzettség	pszichológus, mentálhigiénés szakember, szociális kompetenciafejlesztő tréner, személyiségfejlesztő tréner
Szakmai gyakorlat	1 év a képzéssel releváns szakmai területen, csoportvezetési jártasság legalább 100 órában.
Oktatói gyakorlat	Nem előírt
Egyéb feltételek	Az oktatónak meg kell felelnie továbbá a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény. és végrehajtási rendeletiben, különös tekintettel a 393/2013 (XI. 12.) Korm. rendeletben előírt feltételeknek.

Tartalom

Bevezető	2
Tartalomfejlesztési alapelvek a képzési program kidolgozása során	4
A képzési programok kidolgozottsági szintje	4
A képzési programkidolgozás logikai vázlata	4
A képzés fő szerkezeti elemeinek meghatározása	4
A képzés fő szerkezeti elemein túli feltételek meghatározása	5
A szakmai programkövetelmény és a képzési program tartalmi kapcsolata	6
Képzési program kidolgozása szakmai programkövetelmény alapján	9
A képzés megnevezése	9
A képzés felépítése, a képzési tananyagegységek kialakítása	10
A szakmai programkövetelmények moduljainak sajátossága	10
Az Fktv. által megkövetelt képzési programszerkezet	10
A modul és a tananyagegység	10
A szakmai programkövetelmény modul és a képzési tananyagegység viszonya	11
Tananyagegységek kialakítási lehetőségei gyakorlati példa alapján	11
Képzési cél, célcsoport, a képzéssel megszerezhető kompetenciák és a képzés tartalma	15
A képzés célja	15
A képzés célcsoportja	15
A képzés során megszerezhető kompetenciák	16
Képzésszervezési keretfeltételek	17
A képzésbe való bekapcsolódás feltételei	17
A képzésben való részvétel feltételei	18
A tervezett képzési idő	18
A képzés formája	18
A maximális csoportlétszám	19
A tananyagegységek pontosítása, véglegesítése	19
A képzésben részt vevő teljesítményét értékelő rendszer leírása	19
A szakmai záró beszámoló	19
A képzési folyamatba épített teljesítményértékelés	20
A képzésről, a képzés egyes tananyagegységeinek elvégzéséről szóló igazolás kiadásának feltételei	20
A képzési program végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételek, valamint a képzéshez kapcsolódó egyéb speciális feltételek és ezek biztosításának módja	20
Személyei feltételek meghatározása	21
A képzési program végrehajtásához szükséges tárgyi feltételek	21
A képzési program végrehajtásához szükséges speciális feltételek	22
A személyi és tárgyi, valamint a speciális feltételek biztosításának módja	22
Zárszó	23
Forrásjegyzék	24
Jogsabályok	24
Felhasznált dokumentumok	24
1. sz. melléklet: Betanított szociális segítő szakmai programkövetelmény	25
2. sz. melléklet: Példa a személyi feltételek meghatározására tananyagegységenkénti bontásban	30